

55. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Т.В. Сторчова

Національного університету харчових технологій

Молочна промисловість належить до провідних галузей народного господарства, яка формує достатньо привабливий за обсягами ринок. Молоко та молочні продукти сьогодні є одними з основних цінних продуктів харчування, які багаті білками, незамінними амінокислотами, мікроелементами, вітамінами та іншими корисними речовинами. Проблема перспектив розвитку та функціонування молокопереробної галузі завжди є актуальною, оскільки саме молочні продукти і молоко є особливо цінними та незамінними продуктами харчування, щонайбільше для осіб похилого віку і дітей [4].

Серед галузей харчової промисловості молочна галузь займає третє місце за обсягами виробництва після м'ясної та хлібопекарської галузей. Вітчизняний ринок представлений немалим асортиментом молочної продукції (понад 250 видів), до складу якої входять продукти сметанні, йогурти, сири тверді сичужні, сирки солодкі та різноманітна кисломолочна продукція.

Проблема якості молока та молочних продуктів, не зважаючи на великий попит, є однією з головних, що пов'язана, головним чином, з недодержанням технологічних вимог при виробництві продукції, при контролі продукції за показниками безпеки та проведенні обов'язкових робіт по державній сертифікації продукції (незадовільне маркування, виробництво продукції з порушенням рецептури, невідповідність продукції за фізико-хімічними показниками).

Обмежена кількість молока в країні спонукає підприємців зменшувати використання сировини у готовій продукції та вводити нові продукти, які допомагають зменшити використання молока. Так, на вітчизняному ринку виникли нові жирові продукти, що отримали назву «спреди», які пропонуються як замітники вершкового масла і виготовляються на підприємствах молочної та олійно-жирової промисловості.

Надзвичайно важливим стримуючим аспектом розвитку ринку молочної продукції є зменшення поголів'я корів, їхня низька продуктивність та порівняно високий рівень захворюваності. Ці проблеми призвели до поступового підвищення цін на всі види молочних продуктів, що як наслідок зменшило купівельну спроможність громадян [2].

За розрахунками, проведеними згідно з даними Державної служби статистики України, в державі виробництво молока за період незалежності скоротилось у 2,1 рази і у 2012 р. становило лише 11377,6 тис. т (у 1990 р. — 24,5 млн т). Спад відбувся здебільшого за рахунок зменшення частки молока, виготовленого сільськогосподарськими підприємствами, у 7,4 рази. Водночас у господарствах населення виробництво молока за цей період зросло в 1,5 рази.

У 2012 та 2013 рр. в Україні після тривалого стійкого падіння виробництво молока почало зростати. Так, у 2012 році по відношенню з попереднім року виробництво зросло на 2,7 % і становило 11,4 млн. т, а у 2013 році на 1 % порівняно із 2012 роком. За валовим виробництвом молока, Україна на даний час займає 1,5 % світового ринку та 14 місце у світі [1].

Щодо подальших перспектив, то слід очікувати продовження помірнього зростання молочного ринку, незважаючи на складну економічну ситуацію. Причому зростання продовжиться як за рахунок збільшення виробництва, так і за рахунок імпорту. Імпорт буде збільшуватись тому, що європейські молочні продукти вже зараз цілком здатні конкурувати з українськими не тільки якістю, а й ціною, адже вартість сировини в Європі нижче, ніж в Україні. Однак для того, щоб почати експансію, європейським виробникам потрібно наростити виробництво молока на своїх ринках, що вимагає певного часу.

Найближчі роки будуть характеризуватися триваючим зростанням імпоротної залежності сировини. Причому географія імпорту буде достатньо широкою — Білорусія, Польща, Нова Зеландія, Бразилія, що підтверджує про достатній рівень інтеграції молочної галузі України в світову економіку.

Ринок молочної продукції України через свою незаповненість є досить перспективним, оскільки є потенціал росту споживання. Крім того, є можливості виходу на найближчі експортні ринки країн МС та СНД, а у перспективі — ЄС та третіх країн, що дасть змогу підвищити рівень конкурентоспроможності, за рахунок комплексного підходу, насамперед виробляючи і постачаючи високоякісну сировину для переробки. Це можна досягти внаслідок створення власної сировинної бази, шляхом розбудови ефективно діючих молочних кооперативів та оптимальної логістичної системи молочного ринку. Це, по-перше, дозволить виробляти молочну продукцію високої якості, яка споживатиметься на внутрішньому ринку, по-друге — стане важливим чинником при ціноутворенні на ринку молочної продукції [3].

Застосування на практиці можливих перспектив дасть змогу вітчизняним виробникам молокопереробної галузі не лише забезпечити якісною продукцією населення України, але й вийти на зовнішні європейські ринки та заохотити вітчизняних й іноземних інвесторів для діяльності у молокопереробній галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
2. Молочний сектор — підсумки 2013 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://agroconf.org/content/ukrayina-molochniy-sektor-pidsumki-2013>.
3. Касянчук В. Проблеми безпечності української молочної продукції // Продукты & Ингредиенты. — 2008. — №5. — С.54-56.
4. Лакішник О.В. Стан і перспективи експорту молока та молокопродуктів // Економіка АПК. 2008. — №5. — С.136-141.

Науковий керівник — Ю.Г. Левченко, канд. екон. наук.